

อาหารจีเอ็มโอ ในงานประติมากรรมสื่อผสม*

GMOs food in mixed – media sculpture

สุรชัย ดอนประศรี (Surachai Donprasri)**

บทคัดย่อ

“อาหารจีเอ็มโอ ในงานประติมากรรมสื่อผสม” ชุดนี้ มีที่มาจากการศึกษาเรื่องคุณภาพการบริโภคในสังคมไทย รวมทั้งการศึกษาค้นคว้าเรื่องคุณภาพของอาหารที่เกิดจากการทดลองจีเอ็มโอ หรือที่เรียกว่าการตัดแต่งพันธุกรรม Genetically Modified Organisms (GMOs) ซึ่งส่งผลกระทบต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมปัจจุบันอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมเมืองใหญ่ที่มีความต้องการเชิงอุปโภคและบริโภคที่สูง จึงทำให้ความต้องการเชิงปริมาณส่วนทางกันกับคุณภาพของสินค้าและอาหารที่มีอยู่อย่างจำกัด จนก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ มากมาย นั่นก็คือ ปัญหาเรื่องของอาหารที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการของมนุษย์ และแนวทางในการแก้ไขปัญหาเหล่านั้นก็คือการเพิ่มปริมาณอาหารด้วยการนำความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้ามา มีบทบาทในการพัฒนาศักยภาพของอาหาร หรือการเพิ่มผลผลิตด้วยการทดลองทางพันธุกรรมที่ยังคงต้องพึ่งพาผลของการศึกษาค้นคว้าซึ่งยังไม่สามารถไปถึงความปลอดภัยได้แน่นอนร้อยเปอร์เซ็นต์ ดังนั้นจึงทำให้เกิดผลกระทบต่อโครงสร้างของอาหารทั้งกับพืชและสัตว์ ตลอดจนเป็นปัญหาที่เชื่อมโยงไปถึงการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในปัจจุบันอย่างหลีกเลี่ยงมิได้

จีเอ็มโอ หรือสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม (Genetically Modified Organisms) คืออาหารจากสิ่งมีชีวิตไม่ว่าจะเป็นพืชหรือสัตว์ที่ถูกดัดแปลงพันธุกรรมจากกระบวนการทางพันธุวิศวกรรมศาสตร์ (Genetic Engineering) โดยการตัดเอาชิ้นส่วนของสิ่งมีชีวิตหนึ่งใส่เข้าไปในยีนของสิ่งมีชีวิตอีกชนิดหนึ่งที่ไม่สามารถผสมพันธุ์กันได้เองตามธรรมชาติเพื่อให้สิ่งมีชีวิตนั้นมีคุณลักษณะตามที่ต้องการ¹ ซึ่งการทดลองในลักษณะนี้ก่อให้เกิดทั้งข้อดีและข้อเสียต่อการบริโภคของผู้คนในปัจจุบัน และยังคงเป็นประเด็นที่ถกเถียงกันอีกนานสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้อง จนยากที่จะคาดเดาได้ว่าจะมีข้อยุติที่เป็นยอมรับกันได้ทุกฝ่ายในลักษณะใด อย่างไรก็ตามเทคโนโลยีพันธุวิศวกรรมยังคงทวีความสำคัญตลอดศตวรรษนี้ และการพัฒนาจีเอ็มโอชนิดใหม่ยังคงก้าวต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง เพื่อแสวงหาความเหมาะสมสำหรับการรองรับสถานการณ์โลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงในอนาคต

คำสำคัญ: การดัดแปลงพันธุกรรม/พันธุวิศวกรรมศาสตร์/อาหารจีเอ็มโอ ในงานประติมากรรมสื่อผสม

* จากเนื้อหาส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์หลักสูตรดุริยางคศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะและการออกแบบ คณะจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (The Graduate School of fine arts and design, Chiangmai University) ปีการศึกษา 2560 เรื่อง อาหารจีเอ็มโอ ในงานประติมากรรมสื่อผสม (GMOs food in mixed – media sculpture) โดยมี ศาสตราจารย์พงศ์เดช ไชยคุตร (Professor Pongdej Chaiyakut) เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

** สุรชัย ดอนประศรี (Surachai Donprasri) นักศึกษาปริญญาเอก สาขาศิลปะและการออกแบบ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา จากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ประจำปี 2560 เทคโนโลยีชีวภาพและแหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยี, 2014: ออนไลน์

Abstract

"GMOs food In the mixed media sculpture" is derived from the study of the quality of consumption in Thai society. Including studies on the quality of food produced by GMOs experiments. Genetically Modified Organisms (GMOs), which inevitably affect the way people live in today's society. Especially in metropolitan societies with high consumer demand. Therefore, the quantitative requirements with the quality of goods and food is limited. It causes of many problems such as the problem of food is not enough for human needs and the solution of this problem is to increase the amount of food by bringing in science and technology knowledge to play a role in developing the potential of food. Or increase the yield by genetic tests that still rely on the results of the study, which still can not indicate a certain safety percentage. Therefore, it affects the structure of food both with plants and animals. It is also a problem that is inevitably linked to today's human life.

GMOs or Genetically Modified Organisms are food from genetically engineered plants or animals by cutting off the genes of the living organisms. Enter into the genes of another organism that can not be spontaneous in nature so that the organism has the desired characteristics. The experiments in this way give rise to both the pros and cons of the consumption of the present. It is still a long controversial issue for those involved so it's hard to predict which way all the parties will agree.

Keywords: *Genetically Modified Organisms / Genetically Engineered / GMOs food In mixed media sculptures.*

บทนำ

“Genetically Modified Organism” หรือสิ่งมีชีวิตดัดแปรพันธุกรรม ซึ่งเรามักเรียกติดปากกันว่า **อาหารจีเอ็มโอ** นั้นเอง โดยอาหารประเภทนี้มักถูกยกย่องว่าเป็นความล้ำเลิศทางปัญญาของมนุษย์ และเป็นความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับแรกในปี พ.ศ. 2504 ที่ก่อให้เกิดการส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เน้นให้เกิดเทคโนโลยีสมัยใหม่ และส่งผลกระทบต่อระบบอุตสาหกรรมของไทยอย่างมาก²

ในช่วงเวลา 40 ปีที่ผ่านมา ธุรกิจและทิศทางการเมืองได้ก่อให้เกิดการปฏิบัติเปลี่ยนโฉมเสปียงอาหารของประเทศไปอย่างสิ้นเชิง ผลลัพธ์คือทุกวันนี้ เรามีไก่ที่ทอใหญ่ขึ้น เนื้อหมูขึ้น (pork shop) ไร้ที่ติ เมล็ดถั่วเหลืองที่ต้านทานยาปราบศัตรูพืช หรือแม้แต่มะเขือเทศที่ไม่เหี่ยวเน่าระหว่างขนส่งทางไกล จากไร่ไปยังชั้นวาง

² จักรกฤษณ์ ครอบพจน์, *GMOs สงครามเทคโนโลยีชีวภาพ* (กรุงเทพฯ :2545: เนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) 2545) 10.

สินค้าในซูเปอร์มาเก็ต³ ซึ่งเรามักจะได้ยินข้อถกเถียงถึงประเด็นเกี่ยวกับการบริโภคอาหารในปัจจุบันว่า อาหารที่ผ่านกระบวนการดัดแปลงพันธุกรรม (*Genetically Modified Organisms GMOs*) มีความเหมาะสมและปลอดภัยแค่ไหนสำหรับนำมาใช้เพื่อบริโภคในครัวเรือน และอาหารประเภทนี้จะสามารถเปลี่ยนแปลงโลกได้มากน้อยเพียงใด คำถามเหล่านี้อาจมีที่มาจากข้อถกเถียงต่างๆ นานา ว่าอาหารจำพวกนี้มีดีอย่างไร และสามารถสร้างความแตกต่างจากอาหารที่มีที่มาจากธรรมชาติดั้งเดิมเช่นไรบ้าง

ปัจจุบัน *อาหารจีเอ็มโอ* ไม่ใช่เรื่องที่ไกลตัวอีกต่อไปแล้ว เรามักจะได้ยินข้อถกเถียงต่างๆ เกี่ยวกับอาหารประเภทนี้ ทั้งจากสื่อหนังสือพิมพ์ และข่าวสารทางทีวีต่างๆ ในเรื่องของความห่วงวิตถึงผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนความเหมาะสมในการนำมาใช้สำหรับบริโภคในครัวเรือน ว่ามีผลข้างเคียงต่อสุขภาพของผู้บริโภคมากน้อยเพียงใด และการทำความเข้าใจในบทบาทของอาหารจำพวกนี้ ถือว่าเป็นเรื่องจำเป็นอย่างมาก เพราะเบื้องหลังความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และภูมิปัญญาเหล่านั้น มักมีผลประโยชน์ทางด้านธุรกิจและการค้าชุกซ่อนอยู่ และการแสวงหาผลกำไรจากทรัพยากรทางธรรมชาตินั้น ย่อมก่อให้เกิดผลกระทบต่อมนุษย์และสิ่งมีชีวิตบนโลกนี้อย่างหลีกเลี่ยงมิได้

ด้วยวิวัฒนาการก้าวกระโดดของอุตสาหกรรมไทย ผสมกับความต้องการด้านผลผลิตที่สูงขึ้นและต้นทุนค่าใช้จ่ายที่ต่ำลง บ่งบอกถึงเจตจำนงของผู้ผลิตได้เป็นอย่างดีว่ามุ่งประเด็นในเรื่องธุรกิจและการค้ามากกว่าคุณภาพการบริโภค เช่น มุ่งผูกขาดการตลาด สร้างความสะดวกสบายในการเลือกซื้อสินค้า หรือสร้างศูนย์การค้าอาหารที่ใหญ่ขึ้นเพื่อดึงดูดลูกค้าเข้ามาเลือกซื้อสินค้าที่มีความหลากหลายมากกว่าท้องตลาดทั่วไป ซึ่งรูปแบบการตลาดเหล่านี้ มักจะทำให้เรามองข้ามแหล่งที่มาของอาหารว่ามีที่มาจากไหน ผลิตจากอะไร ด้วยกรรมวิธีเช่นไรบ้าง และที่สำคัญอาหารเหล่านี้สามารถสร้างผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมได้มากน้อยเพียงใด

การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ หัวข้อ “*อาหารจีเอ็มโอ ในงานประติมากรรมสื่อผสม*” ชุดนี้เกิดจากการนำปัญหาเรื่องการบริโภคมาสร้างสรรค์เป็นงานศิลปะ เพื่อทำให้เกิดการเน้นย้ำเรื่องผลข้างเคียงของอาหารซึ่งไม่ได้มีที่ตามธรรมชาติมาสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปะในลักษณะประติมากรรมสื่อผสม (Sculpture Installation) โดยมีการนำสื่อศิลปะหลายแขนงมาประกอบการนิทรรศการร่วมกับรูปทรงสัตว์สำหรับบริโภค เพื่อเชื่อมโยงประเด็นในเรื่องวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่สร้างผลกระทบต่ออาหารในปัจจุบัน โดยมีการจัดแสดงผลงานภายในพื้นที่จริง ณ บริเวณหอศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่เกี่ยวกับ “*อาหารจีเอ็มโอ*”

การสร้างสรรค์ผลงาน “*อาหารจีเอ็มโอ ในงานประติมากรรมสื่อผสม*” นี้ ได้หยิบยกผลงานศิลปะที่ข้าพเจ้าสนใจเพื่อนำมาปรับเข้าสู่กระบวนการสร้างสรรค์ของตนเอง โดยประกอบไปด้วยผลงานศิลปะสองประเภท นั่นคือ “งานศิลปะในลักษณะประติมากรรมจัดวาง” (Sculpture Installation) กับ “งานศิลปะในลักษณะสื่อผสมร่วมกับการใช้แสง” (Mixed Media and Lighting) มาประกอบการยกตัวอย่างผลงานศิลปะเพื่อสร้างแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์งานศิลปะ พร้อมทั้งปรับเข้าสู่กระบวนการทำงานของตนเอง ดังนี้

³ วิลาวัลย์ ฤทธิศานต์, Food, Inc. บริษัทอาหาร จำกัด (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน, 2555) 15-16.

ประติมากรรมจัดวาง (Sculpture Installation) คือ งานศิลปะในอีกรูปแบบที่มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการทำงานของข้าพเจ้า โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงอิทธิพลทางความคิด เทคนิค และกรรมวิธีการสร้างสรรค์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ ซึ่งจะนำมาพัฒนาและปรับใช้ในผลงานของตนเอง

งานศิลปะสื่อผสมร่วมกับการใช้แสง (Mixed Media and Lighting) ข้าพเจ้าสนใจผลงานศิลปะลักษณะสื่อผสม ในเรื่องของการสร้างสรรค์ศิลปะที่มีความหลากหลาย และสามารถเพิ่มมุมมองใหม่ๆ ที่จะก่อให้เกิดกระบวนการคิดที่นำไปสู่การพัฒนาเรื่องของการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของตนเอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความรู้เชิงเทคนิคให้เกิดการต่อยอดและก้าวหน้ายิ่งขึ้น

งานศิลปะในลักษณะ ประติมากรรมจัดวาง” (Sculpture Installation)

เดเมียน เฮิร์ส (Damien Hirst)

เฮิร์ส เป็นศิลปินที่ทำงานในลักษณะ Conceptual Art (ศิลปะเชิงแนวคิด) ผลงานของเฮิร์สมักเกี่ยวข้องกับเรื่องกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และการแพทย์ จากแนวคิดในเรื่องการนำสัตว์ที่ตายแล้วมาพัฒนาเป็นผลงานศิลปะ โดยกรรมวิธีการฆ่าและแล้วนำมาดอง หรือกักเก็บไว้เป็นชิ้นๆ ด้วยยาฆ่าเชื้อและสารกันเน่าเพื่อสื่อสารกับผู้ชมในเรื่องการเล็งเห็นคุณค่าของสังขารชีวิต ซึ่งแสดงออกในลักษณะการผ่า และเผยให้เห็นชิ้นส่วนหรืออวัยวะของสัตว์ ด้วยรูปแบบการจัดแสดงผลงานผ่านตู้กระจกใสที่สามารถมองเห็นรายละเอียดภายในอย่างชัดเจน⁴

ภาพที่ 1 Damien Hirst, “*The Prodigal son*”, 1994, sculpture, Glass, painted steel, silicone, acrylic. plastic cabledies, stainless steel, calf and formaldehyde solution, Two part, each: 991 x 1499 x 483 mm/39 x 59 x 19 in

ที่มา <http://www.damienhirst.mother-child-divide-1>

⁴ Damien Hirst, *The Prodigal Son*, (Gagosian Gallery, 2015), 28.

ผลงานศิลปะของเฮิร์สมีความน่าสนใจในเรื่องการนำความรู้เชิงวิทยาศาสตร์และการแพทย์มาประยุกต์ใช้ร่วมกับงานศิลปะ ซึ่งส่งอิทธิพลต่อการทำงานของข้าพเจ้าในด้านการจัดการเรื่องของวัสดุ การประกอบสร้าง และการปรับแต่งรูปทรงสัตว์ ที่สร้างนัยยะบางอย่างในเรื่องผลกระทบทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งมีบทบาทสำคัญทำให้ผู้ชมเกิดการตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญต่อรูปทรงที่ข้าพเจ้าสร้างขึ้น

งานศิลปะในลักษณะสื่อผสมร่วมกับการใช้แสง” (Mixed Media and Lighting)

จูเลียน ซาลัว (Julien Saluad)

ซาลัว เป็นศิลปินชาวฝรั่งเศสที่มีชื่อเสียงด้านการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะในลักษณะจัดวาง (Installation) ผลงานศิลปะของซาลัวเกิดจากการประกอบสร้างด้วยเส้นด้ายผสมเทคนิคการใช้แสง ด้วยรูปแบบการเล่าเรื่องที่เกี่ยวข้อกับสัตว์ ในลักษณะการสร้างสรรค์แนวคิดจากทฤษฎีเกี่ยวกับหมู่ดาว หรือกลุ่มดาวต่างๆ ซึ่งพาตึงถึงตำนานหรือเทพนิยายผสมกับความเชื่อในเรื่องลึกลับ จากเทคนิคการใช้ด้ายคอตตอนผสมกับแสงอัลตราไวโอเล็ต (Ultraviolet paint) มาประกอบสร้างและจัดแสดงผลงานบนเพดานอย่างพิถีพิถัน⁵

ภาพที่ 2 Julien Saluad “*Stellar Animals*” 2015

Immersive Tunnels of UV-Illuminated Thread Drawings, Installation

ที่มา <http://www.featherofme.com/julien-salud-stellar-animals>

ข้าพเจ้าได้รับอิทธิพลจากผลงานของซาลัวในเรื่องการสร้างสรรค์เชิงเทคนิค ด้วยการนำความรู้เรื่องการใช้สื่อด้านแสง และสีในเงามืด เข้ามามีบทบาทในการดำเนินงาน เพื่อให้รูปทรงที่สร้างขึ้นนั้น มีความพิเศษ และสามารถเรืองแสงได้ในกรณีติดตั้งไว้ในที่มืด นอกจากนั้น ผลงานของซาลัวยังมีบทบาทต่อการดำเนินงานของข้าพเจ้า ในเรื่องการประกอบสร้าง การจัดวาง ตลอดจนมุมมองใหม่ๆในงานประติมากรรม ที่จะให้ผู้ชมได้สัมผัสถึงบรรยากาศการจัดแสดงงานซึ่งแตกต่างจากความเป็นจริง

วัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์

⁵ Lidewij Edelkoort, Julien Saluad – *Stellar Animals*, (featherofme,2012), 8.

วิทยานิพนธ์ในหัวข้อ “อาหารจีเอ็มโอ ในงานประติมากรรมสื่อผสม” ชุดนี้ คือการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่มุ่งประเด็นเรื่องการบริโภคอาหารที่ผ่านกระบวนการดัดแปลงพันธุกรรม (จีเอ็มโอ) โดยการนำรูปทรงสัตว์ซึ่งใช้เพื่อการบริโภคมาเป็นต้นแบบในการสร้างสรรค์ผลงาน โดยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้สังคมรับรู้ถึงความไม่ปลอดภัยจากอาหารที่บริโภค
2. เพื่อสะท้อนแง่มุมของอาหารต่างๆ ที่ได้รับผลกระทบจากความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
3. สามารถสร้างสรรค์ศิลปะในรูปลักษณะของประติมากรรมสื่อผสม (Mixed – media sculpture) ที่ส่งการตอบโต้และสร้างแรงปะทะต่อความรู้สึกของผู้ชม

ขอบเขตการศึกษา

การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวข้องเรื่องอันตรายจากการบริโภคอาหารในรูปแบบจีเอ็มโอ ด้วยการสร้างงานศิลปะซึ่งมีที่มาจากผลกระทบเรื่องการทดลองดัดแปลงพันธุกรรมในสัตว์เพื่อบริโภค เช่น ไก่และปลา มาเป็นต้นแบบในการดำเนินงาน พร้อมทั้งได้กำหนดรูปแบบและกรรมวิธีการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะในลักษณะประติมากรรมสื่อผสม (Mixed – media sculpture) ด้วยวัสดุต่างๆ ผ่านกรรมวิธีเชื่อมเหล็ก หล่อเรซิน ร่วมกับการติดตั้งหลอดไฟและไฟกระพริบไว้ภายใน ดังผลงานต่อไปนี้

1. ประติมากรรมสื่อผสม ไก่ในกล่อง
2. ประติมากรรมสื่อผสม ปลาจีเอ็ม

ขั้นตอนการดำเนินงาน

การดำเนินงานในครั้งนี้ เกิดจากการนำรูปทรงสัตว์สำหรับใช้เพื่อการบริโภค เช่น ไก่ และปลา มาเป็นต้นแบบในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ในลักษณะขยายขนาดของรูปทรงสัตว์ให้ใหญ่เกินจริง เพื่อนำมาหล่อด้วยเรซิน และนำไปติดตั้งร่วมกับกล่องในพื้นที่จริง (ไก่ในกล่อง)

ตัวอย่างขั้นตอนการดำเนินงาน ประติมากรรมสื่อผสม ไก่ในกล่อง

ต้นแบบไก่สด

ไก่ที่เกิดจากการปั้นดินเหนียว

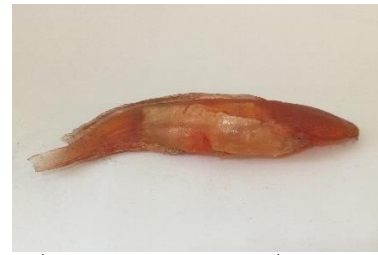
รูปทรงไก่จากการปั้นหล่อด้วยเรซินใส

ประกอบการจัดตั้งผลงานในพื้นที่จริง

ภาพที่ 3 ขั้นตอนการสร้างรูปทรงสัตว์ (รูปทรงไก่) จากการปั้นดินเหนียว

นอกจากนั้น ยังมีการนำปลาเป็นต้นแบบในการสร้างสรรค์งานประติมากรรม (ปลาจีเอ็มโอ) ในลักษณะการถอดพิมพ์ด้วยเรซินใสผสมสี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสื่อถึงความผิดปกติของสัตว์ซึ่งได้รับผลข้างเคียงจากการทดลองจีเอ็มโอ และเกิดความผิดปกติในเรื่องของวัสดุ สี และแสง

ตัวอย่างขั้นตอนการดำเนินงาน ประติมากรรมสื่อผสม ปลาจีเอ็มโอ

รูปทรงปลาที่ใช้เป็นต้นแบบในการหล่อ

ปลาที่เกิดจากการหล่อด้วยเรซินใส

ปลาที่เกิดจากการหล่อด้วยเรซินใสผสมสี

ภาพที่ 4 ขั้นตอนการสร้างรูปทรงสัตว์ (รูปทรงปลา) จากการหล่อด้วยเรซินใส

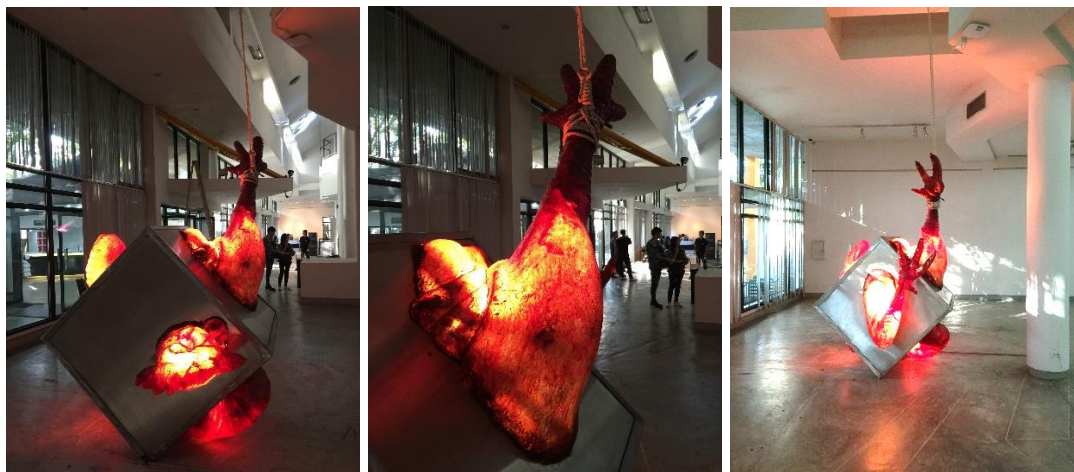

ไฟกระพริบ

แสงจากไฟกระพริบที่ติดตั้งในรูปทรงปลา

ภาพที่ 5 การจัดตั้งแสงไฟในรูปทรงสัตว์

บรรยากาศการจัดแสดงงานในพื้นที่จริง

ประติมากรรมสื่อผสม ไก่ในกล่อง

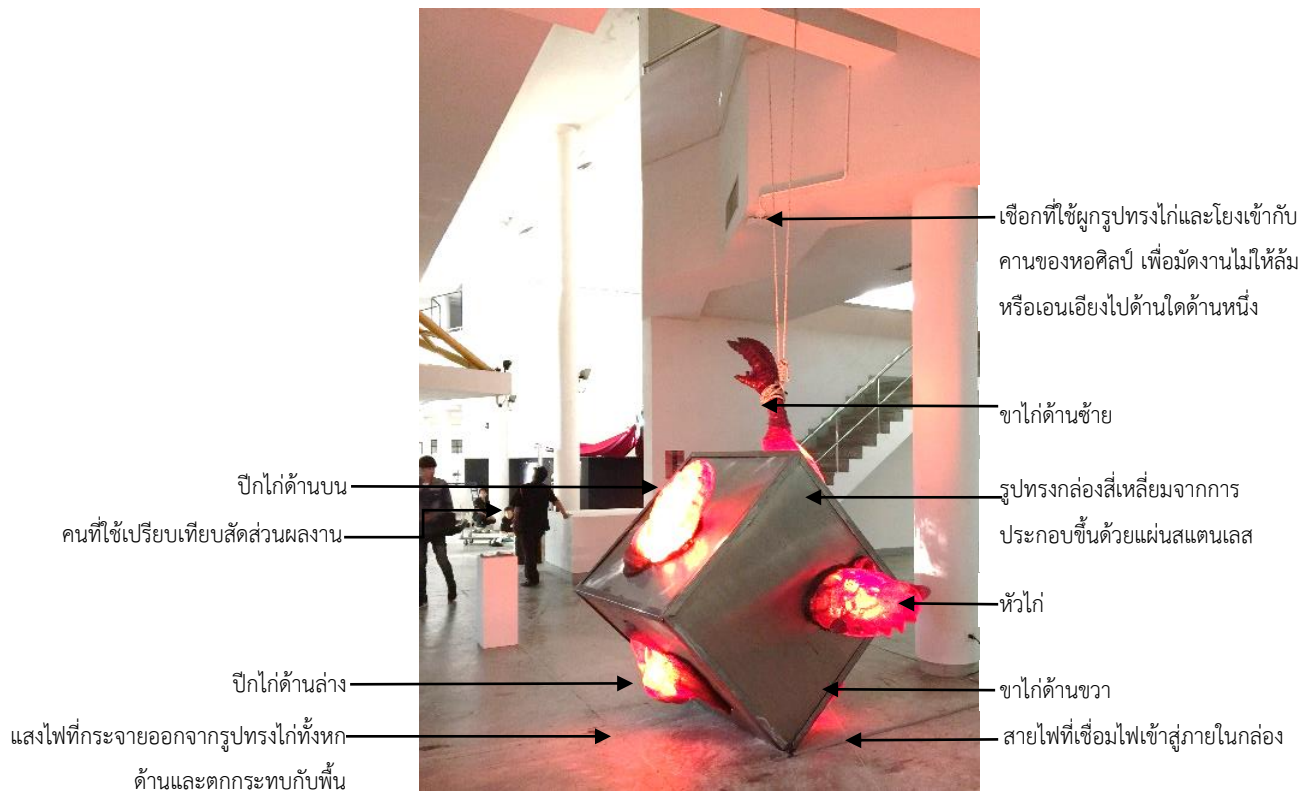
ประติมากรรมสื่อผสม ปลาจิเอ็มโอ

ภาพที่ 6 การจัดแสดงผลงานศิลปะในพื้นที่จริง

วิเคราะห์เนื้อหา

ประติมากรรมสื่อผสม ไก่ในกล่อง

การสร้างสรรค์ผลงานชื่อ “ประติมากรรมไก่ในกล่อง” ชุดนี้ เกิดจากการนำรูปทรงไก่มาเป็นต้นแบบ การดำเนินงาน ในลักษณะการประกอบรูปทรงร่วมกันระหว่างตู้สี่เหลี่ยมขนาดใหญ่ที่ได้แนวคิดมาจากกล่องหรือตู้ในห้องทดลองวิทยาศาสตร์ กับอวัยวะของไก่ซึ่งปูดบวมออกมาจากกล่องทั้งหกด้าน โดยประกอบไปด้วย ส่วนหัว ลำคอ ปีกทั้งสองด้าน และขาทั้งสองข้างของไก่

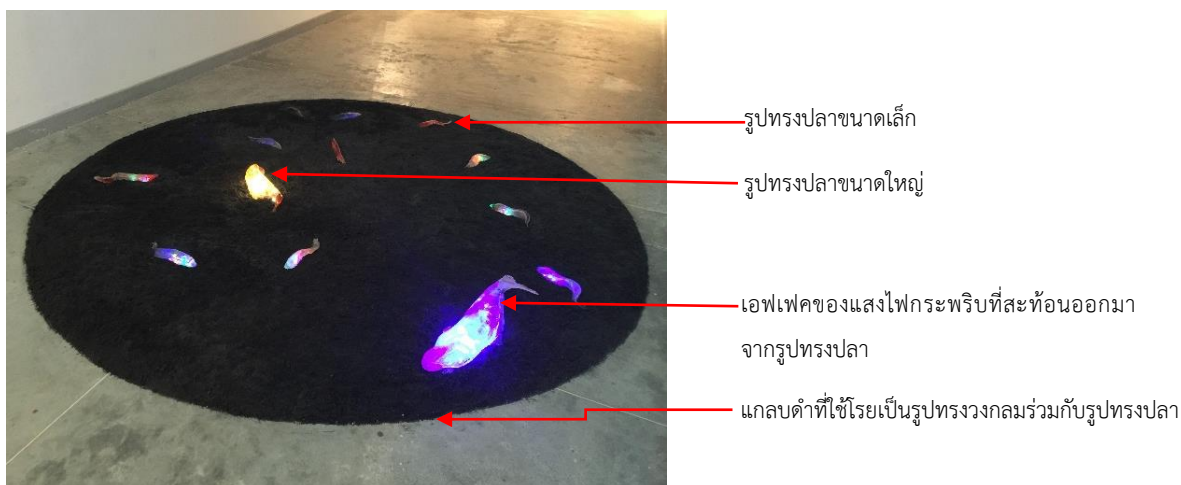

ภาพที่ 7 การแสดงรายละเอียดประกอบการดำเนินงาน

ข้าพเจ้าต้องการสื่อประเด็นเรื่องการบริโภคอาหารจีเอ็มโอที่ส่งผลข้างเคียงต่อมนุษย์ ในลักษณะของอาหารที่ผ่านการเร่งโตจนมีรูปทรงใหญ่เกินจริง พร้อมทั้งนำเสนอความผิดปกติเรื่องสีกับผิวหนังไก่ให้ดูน่ากลัวจากการปวดบวมของอวัยวะจนทะลักออกมานอกกล่อง หรือความผิดปกติในเรื่องแสง ที่สะท้อนออกมาจากอวัยวะไก่ในแต่ละด้านของกล่อง ทำให้เกิดความรู้สึกน่ากลัวจนไม่เหมาะในการนำมาบริโภค

ประติมากรรมสื่อผสม ปลาจีเอ็มโอ

การสร้างสรรค์ผลงาน “ประติมากรรมสื่อผสม ปลาจีเอ็มโอ” ชุดนี้ เกิดจากการนำปลามาเป็นต้นแบบในการดำเนินงาน เพื่อศึกษาถึงผลกระทบของอาหารจีเอ็มโอต่อสัตว์น้ำ และที่ส่งผลข้างเคียงต่อมนุษย์ โดยการสร้างสรรค์รูปทรงปลาให้มีความผิดปกติจากสัตว์น้ำทั่วไป เช่น มีสีสันแตกต่างจากปลาซึ่งมีขายในท้องตลาด เกิดแสงกระพริบในที่มืด และส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศน์จนทำให้เกิดความผิดปกติเป็นสีดำ

ภาพที่ 8 การแสดงรายละเอียดประกอบการดำเนินงาน

การวิเคราะห์ทัศนธาตุ

การสร้างสรรคผลงานทั้งสองชุดนี้ ได้มีการนำหลักทัศนธาตุเบื้องต้นมาวิเคราะห์ เพื่อแสดงถึงความเข้าใจพื้นฐานด้านความงามตามทฤษฎีการจัดองค์ประกอบ ซึ่งมีบทบาทต่อการสร้างสรรคผลงานในครั้งนี้ มาอธิบายประกอบการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

เส้น (Line) คือส่วนประกอบชนิดหนึ่งของทัศนธาตุที่มีบทบาทต่อการสร้างสรรคผลงานในครั้งนี้ จากการนำคุณลักษณะของเส้นตรง ซึ่งประกอบไปด้วย เส้นในแนวตรง แนวตั้ง และแนวเอียง มาเป็นตัวนำสายตาเพื่อสร้างกรอบสี่เหลี่ยมทั้งหกด้านของกล่องสำหรับบรรจุไก่ หรือเส้นจากเชือกที่ใช้แขวนรูปทรงไก่ ซึ่งเป็นเส้นแนวตรงสำหรับดึงรูปทรงไก่ไม่ให้เอียงหรือล้มไปตามแรงเหวี่ยงของแรงโน้มถ่วงพื้นดิน

สี (Colour) เกิดจากความเข้มของแสงที่ส่องมากระทบวัตถุแล้วสะท้อนสู่ตาให้เห็นเป็นสี สีมียุทธศาสตร์จิตวิทยา สามารถบันดาลให้เกิดอารมณ์และการรับรู้ไปยังสมอง ส่งผลให้เกิดความรู้สึกต่างๆตามอิทธิพลของสี⁶ การนำทฤษฎีสีมาใช้อธิบายในผลงานทั้งสองชุดนี้ เพื่อแสดงถึงความผิดปกติเรื่องสีในรูปทรงไก่และปลา ซึ่งรูปทรงไก่นั้น ประกอบไปด้วยสีแดงที่เกิดจากสีสังเคราะห์ (hue หรือ specific colour) ซึ่งเป็นสีที่เกิดจากกระบวนการผลิตในเชิงอุตสาหกรรม⁷ มาสร้างสรรคร่วมกับรูปทรงไก่เพื่อเปลี่ยนสื่อบรรยายของไก่ให้ดูน่ากลัวจากการนำสีแดงซึ่งเป็นสีในวรรณะร้อน (warm tone) มาผสมลงในเรซินและหล่อเป็นรูปทรงไก่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสื่อถึงอันตรายของสีที่แตกต่างจากอาหารทั่วไป ทำให้เกิดความรู้สึกน่ากลัวจนไม่เหมาะในการนำมาบริโภค

ส่วนสีที่ใช้สร้างสรรครูปทรงปลานั้น เกิดจากการนำทฤษฎีสีที่มีผลทางจิตวิทยา ในลักษณะของสีซึ่งสามารถบันดาลให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกต่างๆ และทำให้เกิดการรับรู้ไปยังสมองตามอิทธิพลของสี⁸ โดย

⁶ มัย ตะดิยะ, *ประติมากรรมพื้นฐาน* (กรุงเทพฯ : หจก.เอมี เทรดิง, 2549), 85

⁷ ฉัตรชัย อรรถปักษ์, *องค์ประกอบศิลปะ* (กรุงเทพฯ : 2550), 74

⁸ มัย ตะดิยะ, *ประติมากรรมพื้นฐาน* (กรุงเทพฯ : หจก.เอมี เทรดิง, 2549), 85.

ประกอบไปด้วย สี สีสัน สีน้ำเงิน สีขาวใส และสีดำ มาสร้างสรรค์ร่วมกับรูปทรงปลา เพื่อสื่อถึงความรู้สึกเรื่องสีจากผลข้างเคียงการทดลองจีเอ็มโอ

รูปทรง (Form) มีบทบาทต่อการสร้างสรรค์ประติมากรรมทั้งสองชิ้นนี้ จากการนำรูปทรงตามธรรมชาติที่เรียกว่า รูปทรงเหมือนจริง (Realistic Form) ซึ่งเป็นรูปทรงที่ถูกสร้างขึ้นให้มีลักษณะเหมือนธรรมชาติทุกประการ⁹ เข้ามามีบทบาทในการสร้างรูปทรงไก่และปลา นอกจากนั้น ยังมีการนำรูปทรงเรขาคณิตมาประกอบการดำเนินงานร่วมกับรูปทรงไก่ จากการสร้างรูปทรงสี่เหลี่ยมสำหรับบรรจุไก่ ในรูปแบบของกล่องที่มีระนาบเท่ากันทุกด้าน มาประกอบร่วมกับรูปทรงไก่ซึ่งปูดบวมและกำลังทะลักออกมา

ลักษณะพื้นผิว (Texture) การดำเนินงานครั้งนี้ ได้มีการนำพื้นผิว 2 ลักษณะเข้ามามีบทบาทในการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อประกอบการวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

พื้นผิวหยาบ เป็นพื้นผิวขรุขระที่อยู่บนรูปทรงอวัยวะไก่ ซึ่งเป็นการเลียนแบบผิวหนังของไก่ตามธรรมชาติด้วยวัสดุเรซิน พร้อมทั้งขยายขนาดให้ใหญ่เกินจริง เพื่อให้รอยหยาบและร่องลึกของผิวเหล่านี้ ดูสะดุดตาและเด่นชัดขึ้น นอกจากนั้น ยังมีการสร้างพื้นผิวขรุขระบนรูปทรงวงกลมในผลงานปลาจีเอ็มโอ จากการนำแถบดามารอยบนพื้น ในลักษณะหยาบและขรุขระแตกต่างกันไป ซึ่งพื้นผิวที่สร้างขึ้นนั้น เกิดจากการสร้างพื้นผิวซึ่งมีที่มาตามธรรมชาติ ในลักษณะสัมผัสทางกายหรือจับต้องกับวัตถุโดยตรง (Tactile Texture)¹⁰

พื้นผิวเรียบ เกิดจากพื้นผิวของแผ่นสแตนเลสซึ่งนำมาสร้างสรรค์ร่วมกับรูปทรงไก่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสื่อถึงอุปกรณ์ที่ใช้ในห้องทดลอง ซึ่งจะต้องมีความสะอาดและปลอดภัย โดยการนำพื้นผิวที่มันวาวของสแตนเลสมาประกอบรวมกันกับรูปทรงไก่ เพื่อสร้างความรู้สึกในเรื่องเงาสะท้อนจากอวัยวะของไก่สีแดงซึ่งตกกระทบลงบนผิวของสแตนเลส

แสงและเงา (Light & Shade) มีบทบาทต่อการสร้างสรรค์งานทั้งสองชิ้นนี้ ในลักษณะการนำคุณสมบัติของแสงสีแดงมาทำงานร่วมกับรูปทรงไก่ในผลงานประติมากรรมไก่ ด้วยการซ่อนหลอดไฟไว้ในกล่อง และปล่อยให้แสงจากหลอดไฟที่อยู่ภายในนั้น เกิดการสะท้อนออกมาด้านนอกผ่านรูปทรงไก่และกระจายไปรอบด้าน พร้อมทั้งเกิดการสะท้อน (Reflect) บนวัสดุที่นำมาประกอบรวมกัน เช่น ผิวสแตนเลสและพื้นของห้องจัดแสดงผลงาน ซึ่งแสงที่สะท้อนออกมานั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อสะท้อนถึงสิ่งผิดปกติในอวัยวะของไก่ที่อยู่ภายในและกระจายสู่ภายนอกท่ามกลางบรรยากาศในพื้นที่มืด

นอกจากนั้น ยังมีการสร้างแสงเงาซึ่งเกิดจากแสงไฟที่กระพริบอยู่ภายในรูปทรงปลา โดยแสงที่สะท้อนออกมานั้น ส่งผลทำให้มีสีในเงาและตกกระทบลงบนพื้นทั่วบริเวณวงกลม โดยผลงานชุดนี้ ได้มีการปรับเปลี่ยนวัสดุที่ใช้ปูพื้นวงกลมใหม่จากทรายมาเป็นแถบดำ ทำให้แสงเงาที่ปรากฏบนพื้นนั้น มีความเด่นชัดมากกว่าแสงเงาที่ตกกระทบบนพื้นทราย

⁹ สมชาย พรหมสุวรรณ, **หลักการทัศนศิลป์** (กรุงเทพฯ : 2548), 74

¹⁰ ฉัตรชัย อรรถปักษ์, **องค์ประกอบศิลปะ** (กรุงเทพฯ : 2550), 50

สรุปผลการดำเนินงาน

การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะนิพนธ์ในหัวข้อ “อาหารจีเอ็มโอ ในงานศิลปะสื่อผสม” นี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สังคมเรียนรู้อันตรายจากการบริโภคอาหารจีเอ็มโอ โดยการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่เกี่ยวกับไก่และปลา ซึ่งเป็นอาหารหมวดหมู่จำพวกสัตว์ที่คนไทยนิยมนำมาบริโภค ซึ่งการดำเนินงานทั้งสองชิ้นนี้ ได้ก่อให้เกิดประโยชน์และประสบความสำเร็จตามจุดประสงค์ที่ต้องการหลายประการ จนทำให้เกิดสัมฤทธิ์ผลตามมาดังต่อไปนี้

สัมฤทธิ์ผลขั้นต้น คือ การสร้างความผิดปกติเรื่องรูปทรงสัตว์ในลักษณะเหมือนจริง แต่ถูกแทนที่ด้วยวัสดุสังเคราะห์ซึ่งเกิดจากการหล่อด้วยเรซิน โดยวัสดุชนิดนี้สามารถตอบโจทย์ในเรื่องความโปร่งใสในรูปทรงสัตว์ และผลที่ตามมา คือ สามารถนำแสงไฟมาทำงานร่วมกับวัสดุประเภทนี้ได้ที่น่าสนใจ ส่งผลให้ผู้ชมที่เข้ามาชมผลงานในครั้งนี้ เกิดความฉงนและสงสัยในความผิดปกติของแสงไฟที่สะท้อนออกมาจากรูปทรงเหล่านี้

แสงไฟที่สะท้อนออกมาจากรูปทรงปลา สามารถสร้างการตอบโต้ต่อความรู้สึกผู้ชมที่เข้าชมงานผลงาน

แสงไฟจากรูปทรงไก่ที่สะท้อนออกมาภายนอก ก่อให้เกิดการสะท้อนต่อพื้นที่รอบด้านและเกิดการปะทะเชิงความรู้สึกต่อผู้ชมที่เข้ามาดูงาน

ภาพที่ 9 บรรยากาศการจัดแสดงผลงานในพื้นที่จริง

สัมฤทธิ์ผลขั้นที่สอง คือการจัดการกับบริบทของพื้นที่และการสร้างบรรยากาศในการแสดงงาน ซึ่งผลสัมฤทธิ์นี้ ได้ก่อให้เกิดการเรียนรู้เรื่องความสำคัญในการจัดสรรพื้นที่ตลอดจนความเหมาะสมในการจัดวางผลงาน นอกจากนี้ ยังเกิดการเรียนรู้เรื่องการสร้างสรรค์เชิงเทคนิคการสร้างบรรยากาศภายในพื้นที่แสดงงาน ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดการทั้งสองสิ่งนี้ให้สอดคล้องกัน เพื่อทำให้ผลงานทั้งหมดที่นำไปติดตั้งนั้น ได้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามจุดประสงค์ที่ต้องการ และองค์ประกอบเหล่านี้ ยังส่งผลทำให้ผู้ชมที่เข้าชมผลงานนั้น ได้ตื่นตัวกับบรรยากาศการแสดงผลงานซึ่งแตกต่างจากบรรยากาศสว่างทั่วไป

สัมฤทธิ์ผลขั้นที่สาม คือการทดลองนำวัสดุจากธรรมชาติมาจัดวางร่วมกับรูปทรงสัตว์ โดยวัสดุเหล่านั้นได้ก่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลแตกต่างกันไป และก่อให้เกิดการเรียนรู้และแก้ไขปัญหาต่างๆตามมามากมาย เช่น การใช้ทรายจัดวางร่วมกับรูปทรงปลานั้นยังไม่สามารถตอบโจทย์การดำเนินงาน เช่น ความหายบของทราย ก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องการปรับพื้น เนื่องจากเนื้อทรายประกอบไปด้วยเม็ดทรายทั้งเล็กและใหญ่ ทำให้ยากต่อการปรับพื้นทรายให้เสมอกัน นอกจากนั้น สีของทรายยังมีความกลมกลืนกับพื้นบริเวณจัดแสดงผลงานจนเกินไป ส่งผลทำให้เกิดการเดินทางโดยไม่ตั้งใจ เนื่องจากมองไม่เห็นเส้นขอบวงกลมซึ่งเกิดจากการโรยด้วยทราย ส่งผลทำให้รูปทรงปลาที่อยู่ในบริเวณวงกลมเกิดการแตกหักและเสียหาย

นอกจากสัมฤทธิ์ผลดังที่กล่าวมานั้น ยังมีข้อบกพร่องที่ยังต้องปรับปรุงและแก้ไขตามมาอีกหลายประการ ซึ่งปัญหาในบางจุดนั้น อาจจะต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น เช่น ปัญหาการขาดความรู้และความเชี่ยวชาญในเรื่องการจัดการเรื่องไฟที่ยังไม่เป็นไปตามจุดประสงค์ ส่งผลทำให้ผลงานที่ปรากฏนั้น ยังขาดความหลากหลายในเรื่องเอฟเฟคของแสง โดยเฉพาะแสงไฟที่สะท้อนออกมาจากรูปทรงใก้นั้นยังดูนิ่งและปราศจากความรู้สึกน่ากลัว และยังไม่เป็นที่พอใจตามจุดประสงค์ที่ต้องการ นอกจากนั้น ยังขาดประสบการณ์ในเรื่องการจัดการวัสดุธรรมชาติที่นำมาประกอบร่วมกับรูปทรงสัตว์ ทำให้ผลลัพธ์ที่ปรากฏนั้น ยังขาดความน่าสนใจ และยังไม่สามารถตอบโจทย์เรื่องวัสดุเท่าที่ควร

รูปผลงานอื่นๆประกอบการจัดแสดงในพื้นที่จริง

ประติมากรรมสื่อผสม ไม้เรื่องแสง

ประติมากรรมสื่อผสม ไม้ตายกลายเป็นหิน

ประติมากรรมสื่อผสม ไก่ในถาด

ประติมากรรมสื่อผสม ปลาหมึกเรืองแสง

ภาพที่ 10 ภาพอื่นๆประกอบการจัดแสดงผลงานในพื้นที่จริง

ข้าพเจ้ามุ่งหวังว่า ผลงานวิทยานิพนธ์ในหัวข้อ “อาหารจีเอ็มโอในงานประติมากรรมสื่อผสม” ชุดนี้ จะเป็นงานศิลปะที่มีส่วนส่งเสริมทำให้สังคมเกิดการตระหนักและกระตุ้นเตือนถึงผลกระทบของอาหารจีเอ็มโอ จากรูปลักษณะของงานศิลปะที่มีการใช้สื่อเรื่องสี และแสง มาประกอบการสร้างสรรค์ร่วมกับรูปทรงอาหารที่แตกต่างจากธรรมชาติดั้งเดิม โดยเฉพาะอาหารซึ่งเกี่ยวกับสัตว์ที่ใช้เพื่อการบริโภค นอกจากนั้น ข้าพเจ้ายังมุ่งหวังว่าผลงานวิทยานิพนธ์ทั้งหมดนี้ จะเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมให้สังคมเรียนรู้ถึงอันตรายจากการบริโภคอาหารจีเอ็มโอ และคาดหวังว่าผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการสร้างสรรค์ผลงานทั้งหมดนี้ จะช่วยผลักดันทำให้เกิดพัฒนาการเรื่องการทำงานศิลปะต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

จักรกฤษณ์ ควรพจน์, **GMOS สงครามเทคโนโลยีชีวภาพ**. กรุงเทพฯ: เนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) 2545.

วิลาวัณย์ ฤดีศานต์, **Food, Inc. บริษัทอาหาร จำกัด**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน, 2555.

มัย ตะติยะ, **ประติมากรรมพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ : หจก.เอมี เทรดิง, 2549

ฉัตรชัย อรรถปักษ์, **องค์ประกอบศิลปะ**. กรุงเทพฯ : 2550

สมชาย พรหมสุวรรณ, **หลักการทัศนศิลป์**. กรุงเทพฯ : 2548

ข้อมูลจากเว็บไซต์

เทคโนโลยีชีวภาพและแหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยี, (2014). **พืชดัดแปลงพันธุกรรม**. เข้าถึงเมื่อ 8 มิถุนายน.

เข้าถึงได้จาก <http://www.thaibiotech.info/what-is-transgenic-plant.php>

Damien Hirst. (1993). **The Prodigal Son**. Accessed September 28 Available from

[://http://www.damienhirst.mother-child-divide-1](http://www.damienhirst.mother-child-divide-1)

Feather of Me. (2015). **Julien Salaud - Stellar Animals**. Accessed November 12, Available

from <http://www.featherofme.com/julien-salaud-stellar-animals>